

مدیرکل پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

جزئیات گام دوم شبکه جامع آزمایشگاهی دانشگاه آزاد

امیدواریم امسال در هر استان یک آزمایشگاه استاندارد ۲۵ × ۱۷ داشته باشیم

مقدمت راه‌اندازی و بهره‌برداری از فاز دوم آن درحال پیگیری است. شبکه واحدی که ۱۱ هزار آزمایشگاه و کارگاه مجزای متعلق به دانشگاه‌های آزاد اسلامی در سراسر کشور را به هم متصل کرده و حالا در فاز دوم به‌سوی کاربردی شدن و ارائه هرچه بیشتر خدمات به پژوهشگران، محققان و شرکت‌های دانش‌بنیان گام برمی‌دارد. ویژگی‌های فاز دوم سامانه‌ها و همچنین آخرین تحولات حوزه آزمایشگاهی دانشگاه آزاد در حوزه استانداردهای آزمایشگاه‌ها ازجمله محورهایی است که در گفت‌وگو با مدیرکل پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه آزاد به آن پرداختیم و در ادامه می‌خوانید.

درحقیقت هدف اصلی ایجاد آزمایشگاه‌های ساتا، بازآرایی و تجمیع امکانات موجود دانشگاه است. بدیهی است در این راستا اگر نیاز به فضا یا امکانات جدیدی باشد مطابق با برنامه کسب‌وکار تهیه خواهد شد. توجه ویژه ما هم برای اخذ استاندارد ۲۵ × ۱۷ در آزمایشگاه‌های ساتا خواهد بود.

به استانداردهای آزمایشگاه‌ها اشاره کردید، وضعیت مراکز آزمایشگاهی دانشگاه از این حیث چگونه است؟

در گذشته بیش از ۳۰ واحد دانشگاه آزاد اسلامی اقداماتی را درخصوص اخذ مجوز همکار استاندارد انجام داده و موفق به اخذ این مجوز و همکاری با سازمان استاندارد شده‌اند. اما با توجه به آیین‌نامه‌های جدید سازمان استاندارد امکان ادامه کار برای آزمایشگاه‌های همکار در سال‌های آتی وجود نخواهد داشت و صرفاً آزمایشگاه‌هایی توان فعالیت خواهند داشت که مجوز استاندارد ۲۵ × ۱۷ را اخذ کرده باشند. بنابراین در سال ۹۹ به استان‌ها ابلاغ شده است که در این راستا حرکت کنند. ستاد هم در بحث استانداردهای آزمایشگاه‌ها فعالیت خود را مضعف خواهد کرد. البته هدف اصلی از استانداردسازی صرفاً داشتن آزمایشگاه استاندارد نیست و طبیعتاً انجام تحقیقات هدفمند و مساله‌محور و بهره‌برداری و درآمدزایی از آزمایشگاه مدنظر است.

آیا تاکنون واحدهای دانشگاهی موفق به کسب این استاندارد شده‌اند؟

همان‌طورکه عرض کردم بیش از ۳۰ واحد دانشگاهی مجوز همکار استاندارد و سایر سازمان‌ها را دارند، ولی روند کسب استاندارد ۲۵ × ۱۷، گاهی یک فرایند چندساله است. تعداد دانشگاه‌هایی که در کل کشور چنین استانداردی را کسب کردند، زیاد نیست. آزمایشگاه مستقلی که این استاندارد را تاکنون کسب کرده باشد، به تعداد انگشتان یک دست نمی‌رسد. یک شرکت خصوصی که در همکاری با واحد اصفهان مشغول است، این استاندارد را دارد که به‌صورت مشارکتی پیش می‌روند. با نگاهی که مجموعه مدیریتی دانشگاه نسبت به مراکز آزمایشگاه‌ها دارند، امیدوارم بتوانیم امسال در هر استان یک آزمایشگاه استاندارد ۲۵ × ۱۷ داشته باشیم.

به بحث ساها برگردیم، فاز دوم ساها چه زمانی آماده استفاده و بهره‌برداری می‌شود؟

تلاش می‌کنیم ظرف چند ماه آینده فاز دوم ساها را آماده بهره‌برداری کنیم. بحث شیوع کرونا تا حدودی بر سرعت کار تأثیرگذار بوده است، اما با این وجود به‌نظر می‌رسد فاز دوم سامانه ساها تا پایان تابستان به بهره‌برداری برسد و سامانه ساها که تاکنون جنبه اطلاع‌رسانی داشته و به‌صورت گنجینه اطلاع‌رسانی استفاده می‌شده، به یک سامانه کاربردی خدمات‌رسان تبدیل شود و با یک نگاه ویژه‌تر، امکان ارتباط مراکز و بخش‌های مختلف را با آزمایشگاه‌های دانشگاه آزاد فراهم کند و شبکه آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه آزاد اسلامی به‌معنی واقعی شکل گیرد.

نگاه جدید دانشگاه آزاد به مراکز آزمایشگاهی چه تاثیری در فعالیت‌های پژوهشی خواهد داشت؟

طبیعی است در هر سازمانی مسئولان امر به هر موضوعی اهمیت بدهند شاهد پیشرفت و تعالی آن موضوع خواهیم بود. در سطح دانشگاه آزاد اسلامی هم با توجه به‌نگاه ویژه مسئولان آن در حوزه‌های مختلف در سطح ریاست محترم دانشگاه، معاونت محترم دانشگاه و ریاست پژوهشگاه و شبکه آزمایشگاهی به امر پژوهش، مطمئناً شاهد پیشرفت‌های چشمگیر در این حوزه خواهیم بود. راه‌اندازی مراکز خدمات آزمایشگاهی و تحقیقاتی در استان‌ها نمونه بسیار مهم این مساله است. با وجود اینکه کمتر از یک‌سال از عمر این مراکز می‌گذرد ولی شاهد خدمات شایانی در این حوزه هستیم. مثال کاملاً مشخص آن فعالیت‌هایی است که مراکز خدمات استان‌ها در راستای مبارزه با بیماری کرونا انجام داده‌اند که گزارشات آن ارائه شده و خواهد شد. در کل ما دنبال ایجاد بسترهای لازم برای انجام پژوهش‌های کاربردی هستیم و تلاش خواهیم کرد با در اختیار گذاشتن این زیرساخت‌ها برای بهره‌برداری صنایع سهمی در فرایند جهش تولید داشته باشیم.

با توجه به‌سیاست‌های حوزه پژوهشگاه و شبکه آزمایشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی توجه ویژه به آزمایشگاه‌های تحقیقاتی و بهره‌گیری از آنها از اهمیت بالایی برخوردار است و اصطلاح ساتا، سامانه آزمایشگاه‌های تحقیقاتی دانشگاه آزاد از همین جا نشأت گرفته است. این آزمایشگاه‌ها بار اصلی ارائه خدمات آزمایشگاهی را به دانشجویان و متقاضیان خارج از دانشگاه به‌دوش خواهند کشید.

طبیعتاً اختیاراتی که به این آزمایشگاه‌ها داده خواهد شد ویژه‌تر خواهد بود. آزمایشگاه‌های استاندارد و همکار استاندارد و همکار سازمان غذا و دارو، گمرک، وزارت نیرو و... نمونه‌هایی از این آزمایشگاه‌ها هستند. در سطح دانشگاه ترجیح ما این هست که بتوانیم از دو قابلیت پژوهشی و آموزشی آزمایشگاه‌ها بهره‌مند شویم و صرفاً فعالیت آزمایشگاه‌ها در پژوهش خلاصه نشود. ولی آزمایشگاه‌هایی که بتوانند یک سری شرایط را در چارت سازمانی، امکانات و فضای آزمایشگاهی داشته باشند، به‌عنوان آزمایشگاه ساتا شناخته می‌شوند. تفاوت اصلی آنها در نوع اداره و سطح امکانات آنهاست، این آزمایشگاه‌ها ویژه فعالیت‌های تحقیقاتی هستند و آموزش محور نیستند. آزمایشگاه‌های ساها، آزمایشگاه‌های آموزشی و ارائه‌کننده خدمات هستند درحالی‌که توان آزمایشگاه‌های ساتا صرف مباحث پژوهشی شده و طبیعتاً انتظار بیشتری هم در درآمدزایی از آنها وجود دارد. البته در ساها هم بحث درآمد بی‌اهمیت نیست اما به اندازه ساتا پررنگ نیست. نحوه صدور مجوز ساتا هم به این صورت است که واحدهای دانشگاهی برنامه کسب‌وکار آزمایشگاه را به‌همراه مدارک و مستندات به پژوهشگاه ارسال می‌کند و پس از بررسی مجوز ساتا صادر می‌شود.

این بحث به‌منزله ایجاد و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های جدید است؟

همان‌طورکه می‌دانید و محققان منصف اذعان دارند امکانات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه آزاد اسلامی مثال‌زدنی است. بهره‌گیری از این امکانات نیازمند تدوین یک برنامه منسجم و به‌نوعی بازآرایی است.

مختلف به‌وضوح قابل مشاهده است، تغییراتی که مراکز تحقیقاتی و آزمایشگاه بر تعداد و توانمند دانشگاه آزاد اسلامی را در اقصی نقاط کشور، از حاشیه به متن حرکت اصلی دانشگاه آورده است. نتیجه بخش بودن تغییر نگاه به حوزه آزمایشگاهی که در قالب بخشنامه‌های مختلفی تاکنون به واحدهای دانشگاهی ابلاغ شده، نیازمند تغییرات ساختاری هم هست. یکی از بخش‌های فعال حوزه آزمایشگاهی دانشگاه آزاد که موضوع و بهانه اصلی گفت‌وگوی امروز «فرهیختگان» با عبدالله محمدی، مدیرکل پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه آزاد اسلامی هم هست، سامانه ساها یا همان سامانه آزمایشگاه‌های همکار آزاد است که این روزها

فعالیت سامانه ساها از سال ۹۴ آغاز شد و تعریف فرآیندها، ورود اطلاعات و تعریف سطوح دسترسی در آن زمان اتفاق افتاد. سامانه آزمایشگاه‌های همکار آزاد (ساها)، درواقع طی چندسال گذشته سامانه مدیریت و ارائه خدمات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه آزاد اسلامی بوده است. در این سامانه فهرستی از تجهیزات آزمایشگاهی توسط واحدهای دانشگاهی وارد شده و این واحدها برحسب میزان توانمندی‌ای که داشتند در سامانه معرفی شده بودند. در ابتدای کار به‌منظور تجمیع توانمندی‌های آزمایشگاهی و کارگاهی و احصای آمار دقیق تعداد تجهیزات، به واحدهای دانشگاهی دسترسی ثبت اطلاعات تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی در سامانه داده شد و درنتیجه آن ۱۴۰ هزار داده ثبت گردید. حسن این کار کسب اطلاعات ذی‌قیمتی بود که مبنای تصمیم‌گیری‌های آتی شد، اما عیب آن عدم یکپارچگی در ثبت داده‌ها بود که جست‌وجو در بین داده‌ها را مشکل می‌کرد. یکی از علت‌های اصلی شروع فاز دوم ساها، رفع مشکلات فاز اول بود.

با توجه به لزوم امکان رقابت با موسسات خصوصی هم به‌شدت احساس می‌شد. چراکه در این موسسات ضوابط اداری مالی به‌صورت حداقلی است. با پیش‌بینی این امکان می‌توان هم به‌صورت منسجم و کلاس‌بندی شده، ارائه خدمات را رصد کنیم و هم درآمد واقعی که از سامانه ساها حاصل می‌شود را بتوانیم در گزارش‌های دوره‌ای و سالیانه به‌صورت شفاف داشته باشیم.

ماژول مدیریت تخفیف‌ها یکی دیگر از ماژول‌های پیش‌بینی شده در سامانه است. بحث بازآرایی نیز یکی از نکات و مباحث مهمی است که در بخشنامه جدید هم دیده شده و بخشنامه مجزایی هم در مورد آن ابلاغ شده است. درواقع یک ساب سیستم شبکه بازآرایی در سامانه دیده شده که به ما امکان ایجاد باشگاه مشتریان، تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی، ارتباط با مشتریان و اعمال تخفیف‌های خاص برای مشتری‌های دائم و مکرر را به ما می‌دهد. یک ماژول اختصاصی برای طرح تعاون تجهیزاتی درنظر گرفته شده است؛ طرحی که امکان انتقال تجهیزات آزمایشگاهی ماژاد با بلااستفاده را به واحد و استانی که بتواند از آن به‌صورت بهینه استفاده کند را می‌دهد. البته این انتقال به‌منزله از دست دادن دستگاهی در واحد مبدا نیست. این واحد می‌تواند در قبال انتقال دستگاه پول دریافت کند یا در درآمد ناشی از آن دستگاه شریک شود. این طرح در آغاز راه خود است و بسیار خوش‌بین هستیم که بتواند منشأ خیر برای واحدهای دانشگاه شود. درواقع سامانه ساها، بازوی عملیاتی اجرای طرح تعاون تجهیزات آزمایشگاهی و همچنین مواد شیمیایی خواهد شد.

در مورد آزمایشگاه‌های ساتا هم توضیح دهید. چه تفاوتی میان ساها و ساتا وجود دارد؟

اگر ما خواهیم آزمایشگاه‌های دانشگاه را طبقه‌بندی کنیم در سه گروه می‌توان این کار را انجام داد؛ آزمایشگاه‌های صرفاً آموزشی، آزمایشگاهی آموزشی-تحقیقاتی و آزمایشگاه‌های تحقیقاتی. بدیهی است

فعالیت سامانه ساها از چه زمان در دانشگاه آزاد آغاز شد و چگونه تداوم یافت؟

فعالیت سامانه ساها از سال ۹۴ آغاز شد و تعریف فرآیندها، ورود اطلاعات و تعریف سطوح دسترسی در آن زمان اتفاق افتاد. سامانه آزمایشگاه‌های همکار آزاد (ساها)، درواقع طی چندسال گذشته سامانه مدیریت و ارائه خدمات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه آزاد اسلامی بوده است. در این سامانه فهرستی از تجهیزات آزمایشگاهی توسط واحدهای دانشگاهی وارد شده و این واحدها برحسب میزان توانمندی‌ای که داشتند در سامانه معرفی شده بودند. در ابتدای کار به‌منظور تجمیع توانمندی‌های آزمایشگاهی و کارگاهی و احصای آمار دقیق تعداد تجهیزات، به واحدهای دانشگاهی دسترسی ثبت اطلاعات تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی در سامانه داده شد و درنتیجه آن ۱۴۰ هزار داده ثبت گردید. حسن این کار کسب اطلاعات ذی‌قیمتی بود که مبنای تصمیم‌گیری‌های آتی شد، اما عیب آن عدم یکپارچگی در ثبت داده‌ها بود که جست‌وجو در بین داده‌ها را مشکل می‌کرد. یکی از علت‌های اصلی شروع فاز دوم ساها، رفع مشکلات فاز اول بود.

ضرورت راه‌اندازی فاز جدید در سامانه ساها چگونه احساس شد؟

همان‌طورکه عرض کردم فاز اول سامانه باوجود مزیت‌های فراوانی که داشت از نقاط ضعف و کمبودهایی رنج می‌برد. رفع این ضعف‌ها در کنار تغییر رویکرد دانشگاه به‌سمت بهره‌برداری مناسب از امکانات آزمایشگاهی و متعاقب آن درآمدزایی از این امکانات که صدور بخشنامه‌هایی مانند طرح تعاون تجهیزات و بخشنامه مراکز خدمات آزمایشگاهی و تحقیقاتی، آیین‌نامه برگزاری دوره‌های تخصصی آزمایشگاهی و کارگاهی و غیره، نمونه‌هایی از این تغییر رویکرد است که باعث شد ضرورت راه‌اندازی فاز جدید سامانه احساس شود. آن چه مسلم است مدیریت صحیح شبکه آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه آزاد اسلامی به‌دلیل گستردگی و وسعت بالا که شامل بیش از ۱۱ هزار آزمایشگاه و کارگاه است بدون داشتن سامانه قوی غیرممکن است. با تکمیل این سامانه نه‌تنها امکان مدیریت و نظارت بر این شبکه فراهم خواهد شد، بلکه امکان اتصال به شبکه‌های آزمایشگاهی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و همچنین شبکه آزمایشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فراهم خواهد شد که نتیجه آن فراخ شدن عرصه رقابت برای آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه آزاد اسلامی و بهره‌برداری از مشتریان ملی خواهد بود.

در فاز اول صرفاً تجهیزات در سامانه ثبت شده بودند؟

خیر، ما در فاز نخست خدمات آزمایشگاهی را هم داشتیم اما در اصل شکل سامانه بیشتر حالت اطلاع‌رسانی داشت به این صورت که متقاضیان به سامانه مراجعه کرده و پس از استخراج اطلاعات مورد نظر، خدمت لازم را از آزمایشگاه مربوطه دریافت می‌کردند اما کم‌وکیف این خدمت در سامانه ثبت نمی‌شد و درنتیجه امکان رصد میزان خدمات در سطح ستادی فراهم نبود و طبیعتاً برنامه‌ریزی‌ها را با مشکل مواجه می‌کرد.

در فاز دوم سامانه چه امکاناتی درنظر گرفته شده است؟

ایجاد ماژول مدیریت کاتالوگ تجهیزات و امکان ویرایش آن، تغییر نحوه ثبت اطلاعات از تایپ داده به انتخاب آن، حذف رکورد‌های تکراری از این موارد است. برنامه‌ریزی به این شکل صورت گرفته که فهرست کامل تجهیزات را در اختیار واحدها قرار داده و بعد از آن خود واحدها دارا بودن یا نبودن دستگاه‌ها را معین خواهند کرد. بنابراین به‌دلیل اینکه هریک از دستگاه‌ها با یک نام و کد واحد در کل کشور شناخته می‌شود، فرایند جست‌وجوی تجهیزات و خدمات تسهیل خواهد شد. ماژول دیگری برای تجهیزات پیشرفته آزمایشگاهی پیش‌بینی شده است. داشتن اطلاعات اینگونه تجهیزات در برنامه‌ریزی شبکه آزمایشگاهی حائز اهمیت است چراکه یکی از مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی یک آزمایشگاه میزان درآمد آن نسبت به قیمت تجهیزات با فناوری بالا است. حدود ۴۰۰ دستگاه که جزو تجهیزات با فناوری بالا به‌شمار می‌روند شناسایی و توسط کارگروه‌های ستاد، غربال شده است. ویرایش ماژول خدمات آزمایشگاهی منطبق با بخشنامه‌های موجود هم بخش دیگری از این تغییرات است. ضرورت تکمیل وب سرورس درگاه پرداخت اینترنتی

نیمکت خبر

۸۱ درصد بودجه دانشگاه‌ها صرف حقوق کارکنان می‌شود

محمدتقی نظربور، معاون اداری، مالی و مدیریت منابع وزارت علوم در نشست مجازی با معاونان اداری، مالی و مدیریت منابع دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری به‌سهم حقوق و مزایای کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی از محل اعتبارات هزینه‌ای ابلاغی قانون بودجه سال ۱۳۹۸ اشاره کرد و گفت: «بر این اساس دانشگاه‌های بزرگ ۶۵ درصد، دانشگاه‌های معین ۶۶ درصد و سایر دانشگاه‌ها ۶۹ درصد از اعتبارات هزینه‌ای خود را در این سال به عنوان حقوق‌مزایا به کارکنان خود پرداخت کرده‌اند.» نظربور با اشاره به افزایش و ترمیم حقوق کارکنان در سال ۱۳۹۹ گفت: «با این حساب اینکه ۸۱ درصد بودجه مصوب سال ۹۹ به دانشگاه‌ها پرداخت شود، این مبلغ صرفاً به پرداخت حقوق و مزایا تعلق می‌گیرد؛ لذا از مسئولان سازمان برنامه‌بودجه درخواست می‌شود به بودجه دانشگاه‌ها کمک شود تا این میزان افزایش یابد.»

دانشجویان نمونه کشوری با توجه به شرایط جدید انتخاب می‌شوند

محمدرضا علم، معاون امور دانشجویان داخل سازمان امور دانشجویان در گفت‌وگو با مهر در زمینه شیوه انتخاب دانشجویان نمونه با توجه به شرایط جدید گفت: «از دانشگاه‌ها خواسته‌ام نظرات خود را دراین خصوص به معاونت دانشجویان داخل سازمان ارائه کنند.» وی ادامه داد: «از معاونان دانشجویی دانشگاه‌ها خواسته‌ام هر برنامه و نظری درخصوص چگونه برگزارشدن و انتخاب دانشجویان نمونه با توجه به شرایط جدید دارند، ارسال کنند.» معاون امور دانشجویان داخل سازمان امور دانشجویان گفت: «فراخوان دانشجویان نمونه مردادماه سال جاری خواهد بود، بر همین اساس تا آن زمان دانشگاه‌ها فرصت دارند برنامه و نظرات خود را درخصوص شیوه انتخاب دانشجویان نمونه در شرایط جدید اعلام کنند.» همچنین تمام مراحل ثبت‌نام و مرحله داورى دانشگاهی و داورى مرحله کشوری در سامانه الکترونیکی انجام می‌پذیرد و فرآیند داورى جشنواره دانشجویی نمونه در دو مرحله دانشگاهی و کشوری صورت می‌گیرد.

۹۷ درصد مردم ایران از علائم کرونا آگاهی دارند

عباس مولیان، معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی ایران با اشاره به نتایج مطالعات انجام‌شده در پیمایش ملی کووید-۱۹، اظهار داشت: «بیش از ۹۷ درصد مردم ایران نسبت به علائم کرونا آگاهی داشتند. همچنین ۹۵ درصد افراد در معرض خطر را می‌شناختند و ۹۴ درصد به‌درستی نسبت به روش‌های انتقال آگاهی داشتند.» وی در ادامه نتایج پیمایش ملی کووید-۱۹ عنوان کرد: «بیش از ۹۵ درصد مردم از اقدامات پیشگیرانه آگاهی داشتند و بیش از ۹۵ درصد این اقدامات پیشگیرانه را انجام می‌دادند و شاید مابقی آنها به امکانات دسترسی نداشتند. همچنین درخصوص رفتارهای پیشگیرانه ۸۶ درصد این رفتارها را در پیش گرفته‌اند و در قرنطینه مانده‌اند.» معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی ایران اظهار داشت: «خطر درک‌شده نسبت به بیماری کرونا با توجه به آگاهی بالای مردم بسیار اندک است. با توجه به اینکه شدت بیماری کرونا ۱۰ برابر بیشتر از آنفلوآنزا است، اما مردم خطر این بیماری را به‌صورت یکسان می‌دانند.» مولیان با اشاره به نگرانی‌های مردم و واکنش‌های آنها ادامه داد: «بیشترین موضوع که مردم نگران آن بودند، به‌رتبیب از دست دادن عزیزان، رکود اقتصادی، ورشکستگی، عدم امکان تأمین هزینه‌های زندگی و... بود درحالی که بیشترین نگرانی مردم آلمان درخصوص پرشدن بیمارستان‌ها و نبود امکانات بیمارستانی بود و از دست دادن عزیزان در رتبه‌های آخر این نظرسنجی قرار گرفته است.»